

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/9754,Zapomniane-powstanie.html>
28.02.2026, 14:17

Zapomniane powstanie

05.12.2008

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

DODATEK SPECJALNY

IPN

NIEZALEŻNA
GAZETA POLSKA

ZAPOMNIANE POWSTANIE

90 lat temu, 27 grudnia 1918 r., w Poznaniu wybuchło powstanie wielkopolskie. Po 100 latach „najdłuższej wojny nowoczesnej Europy” lud Wielkopolski chwycił za broń. Poznaniacy wyciągnęli właściwe wnioski z poprzednich powstań narodowych i konsekwentnie wcielili je w życie. Umiejętnie połączyli doświadczenia żołnierskie nabyte w armii niemieckiej z dobrym gospodarowaniem i zmysłem organizacyjnym. W ciągu ponadpółrocznych zmagani militarnych powołano pod broń 200 tys. żołnierzy i ochotników formacji pomocniczych.

Dzięki wsparciu Paryskiego Komitetu Narodowego Polskiego kierowanego przez Romana Dmowskiego działania powstańcze uzyskały poparcie wojsk Ententy, zwłaszcza dowództwa francuskiego. Dzięki tym działaniom Odrodzona Polska została powiększona o tereny Wielkopolski i Pomorza z dostępem do Bałtyku.

Przebieg powstania wielkopolskiego

Artur Bądkowski,
IPN Poznań

11 listopada 1918 r. podpisano rozejm kończący walki I wojny światowej. Dla Polaków był to dzień ziszczenia się marzeń o odzyskaniu niepodległości. Do historii przeszło słynne zdanie Józefa Piłsudskiego: „Bo ni z tego, ni z owego, mamy Polskę na pierwszych”. Odrodzenie państwa wbrew temu stwierdzeniu nie było takie oczywiste i proste.

Granice II Rzeczypospolitej formowały się aż do 1922 r. Był to proces bardzo dynamiczny i obfitujący w dramatyczne wy-

darzenia, takie jak min.: wojna polsko-socka, wojna polsko-ukraińska, konflikt z Litwą i Czechosłowacją, trzy powstania śląskie. O przyłączeniu Wielkopolski do odrodzonej Rzeczypospolitej zdecydowała również walka zbrojna.

Wielkopolska, która od 1793 r. znalazła się w rękach pruskich, później zjednoczonych Niemiec, po zakończeniu I wojny światowej nie weszła od razu do odrodzonej Rzeczypospolitej. Jej mieszkańcy wiedzieli, że zabórca przegrał wojnę i w najbliższym czasie rozstrzygnie się

kwestia przynależności państwowej tej ziemi. Byli tacy, którzy liczyli na to, że podczas rozmów pokojowych państwa wchodzące w skład zwycięskiej Ententy zdecydują o przyłączeniu Wielkopolski do państwa polskiego. Takiego zdania był Piłsudski, utworzona w Poznaniu Naczelna Rada Ludowa i Komitet Narodowy Polski działający w Paryżu. Ale byli również zwolennicy zbrojnej walki o wolność. W grudniu 1918 r. okazało się, że właśnie to drugie rozwiązanie umożliwi włączenie tych ziem do tworzącej się II RP.

Pliki do pobrania

[Zapomniane powstanie - „Niezależna Gazeta Polska”, 5 grudnia 2008 \(pdf, 598.12 KB\)](#)
